

2. Ο ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Πότε και πού εμφανίστηκε ο Κυκλαδικός Πολιτισμός;

Οι Κυκλάδες

Ποιοι παράγοντες ευνόησαν την ανάπτυξη του Κυκλαδικού πολιτισμού;

Ο κυκλαδικός πολιτισμός ανέπτυξε κεντρική εξουσία;

Ένας από τους παλαιότερους πολιτισμούς της Ευρώπης αναπτύχθηκε στις Κυκλάδες κατά την 3η και 2η χιλιετία π.Χ., δηλαδή στην Εποχή του Χαλκού. Σε αυτό συνέβαλε το ήπιο κλίμα τους και κυρίως η ιδιαίτερα προνομιακή γεωγραφική τους θέση. Ουσιαστικά, τα νησιά των Κυκλάδων αποτελούν ένα είδος φυσικής γέφυρας ανάμεσα στην Ευρώπη και στην Ασία, την Ηπειρωτική Ελλάδα και την Κρήτη. Στην 3η χιλιετία π.Χ., τα πλοία των κυκλαδικών νησιών κυριαρχούν στο Αιγαίο και μαζί με τα προϊόντα της Εγγύς Ανατολής μεταφέρουν στην Ευρώπη ιδέες, τεχνικές γνώσεις, θρησκευτικές αντιλήψεις.

Σε όλα σχεδόν τα νησιά των Κυκλάδων η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως οικισμούς, όχι εκτεταμένους, της 3ης χιλιετίας π.Χ. Κάθε οικισμός φαίνεται ότι αναπτυσσόταν αυτόνομα και δεν υπήρχε κανένα είδος κεντρικής εξουσίας. Αρχικά οι οικισμοί σχηματίζονται κοντά στη θάλασσα ή στα πρανή χαμηλών λόφων. Περίπου το 2300 π.Χ. ορισμένοι οικισμοί οχυρώνονται (Αγία Ειρήνη στην Κέα), άλλοι καταστρέφονται και ξαναχτίζονται οχυρωμένοι (Φυλακωπή στη Μήλο), ενώ άλλοι χτίζονται σε υψηλούς λόφους μακριά από τη θάλασσα (Καστρί Σύρου). Αυτό φανερώνει κάποια αναστάτωση της ζωής από την παρουσία νέων πληθυσμών, που προέρχονται πιθανόν από τη Μικρά Ασία. Γρήγορα όμως τα νησιά ξαναβρίσκουν τον ρυθμό της ζωής τους.

Οι οικισμοί!

Οι Κυκλάδες της Εποχής του Χαλκού.

Στη 2η χιλιετία π.Χ. οι Κυκλάδες έχουν επαφές με την ηπειρωτική Ελλάδα αρχικά και στη συνέχεια με την Κρήτη. Οι οικισμοί μεγαλώνουν, τα κτίρια είναι πιο σύνθετα και επιβλητικά. Ο πιο σημαντικός οικισμός αυτής της εποχής είναι το Ακρωτήρι στη Θήρα. Περίπου το 1600 π.Χ., όταν μεγάλοι κυκλαδικοί οικισμοί καταστρέφονται από σεισμό, οι Κυκλάδες περνούν στη σφαίρα επιρροής της μινωικής Κρήτης, που γνωρίζει τότε τη μεγαλύτερη ακμή της. Μετά την καταστροφή των μινωικών ανακτόρων, γύρω στο 1450 π.Χ., στις Κυκλάδες κυριαρχούν οι Μυκηναίοι από την ηπειρωτική Ελλάδα, που μεταδίδουν στα νησιά τα χαρακτηριστικά του δικού τους πολιτισμού στην τεχνολογία, την τέχνη και τη θρησκεία.

Μαρμάρινο ειδώλιο γυναίκας. Τέτοια ειδώλια βρέθηκαν σε τάφους. Το μικρό πάχος και η στάση των άκρων ποδιών τους δείχνει ότι δεν μπορούσαν να σταθούν όρθια. Είναι αβέβαιο, αν παριστάνουν θεά που έχει σχέση με τον θάνατο. (Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)

Ένα από τα αριστουργήματα της κυκλαδικής ειδωλοπλαστικής. Ο καθιστός άνδρας παίζει άρπα, συμμετέχοντας ίσως σε κάποια θρησκευτική τελετή. (Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)

Τέχνη

Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά των κυκλαδικών ειδωλίων;

Ποια άλλα υλικά χρησιμοποιούσαν οι Κυκλαδίτες;

Το χαρακτηριστικότερο δημιούργημα της κυκλαδικής τέχνης κατά την Εποχή του Χαλκού είναι τα μαρμάρινα ειδώλια. Τα περισσότερα παριστάνουν γυμνές γυναίκες, λίγα άνδρες μουσικούς, πολεμιστές ή κυνηγούς. Οι μορφές είναι έντονα σχηματοποιημένες, με λίγες αλλά χαρακτηριστικές λεπτομέρειες για την αναγνώριση του φύλου.

Τα πήλινα αγγεία, που έχουν ποικίλα σχήματα, διακοσμούνται με απλά γραμμικά σχέδια. Ιδιαίτερα εντυπωσιακά είναι και τα μαρμάρινα αγγεία, καθώς και τα μεταλλικά με απλή χαρακτή διακόσμηση.

Ερωτήσεις-Δραστηριότητες

1. Ο κυκλαδικός πολιτισμός ανέπτυξε κεντρική εξουσία;
2. Μελέτησε με προσοχή τον χάρτη των Κυκλάδων κατά την Εποχή του Χαλκού και σχημάτισε έναν κατάλογο με τους οικισμούς κατά νησί.
3. Πού θεωρείς ότι οφείλεται η ανάπτυξη του κυκλαδικού πολιτισμού;
4. Το κυκλαδικό ειδώλιο είναι η πρώτη απόπειρα δημιουργίας μνημειακής γλυπτικής στην Ελλάδα. Τι εντύπωση σου γεννά όταν το παρατηρείς με προσοχή;

A. Ο ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Πότε και πού εμφανίστηκε ο Κυκλαδικός Πολιτισμός;

Ο Κυκλαδικός πολιτισμός αναπτύχθηκε στα νησιά των Κυκλάδων κατά την 3^η και 2^η χιλιετία π. Χ., δηλαδή την Εποχή του Χαλκού.

2. Ποιοι παράγοντες ευνόησαν την εξέλιξη του Κυκλαδικού πολιτισμού κατά την εποχή του χαλκού;

Στην ανάπτυξη του κυκλαδικού πολιτισμού συνέβαλε:

α. το ήπιο κλίμα

β. η γεωγραφική θέση των νησιών, που λειτουργούσε ως φυσική γέφυρα μεταξύ Ευρώπης και Ασίας, Κρήτης και Ηπειρωτικής Ελλάδας.

3. Ο κυκλαδικός πολιτισμός ανέπτυξε κεντρική εξουσία;

Ο κυκλαδικός πολιτισμός δεν ανέπτυξε κεντρική εξουσία. Αυτό το συμπεραίνουμε, επειδή:

α. κάθε οικισμός αναπτυσσόταν αυτόνομα,

β. είχε ξεχωριστή διοίκηση,

γ. λειτουργούσε ανεξάρτητα από τους υπόλοιπους οικισμούς.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

4. Τι γνωρίζετε για τα κύρια χαρακτηριστικά της κυκλαδικής τέχνης;

Το πιο χαρακτηριστικό δημιούργημα της κυκλαδικής τέχνης την εποχή του χαλκού είναι τα μαρμάρινα ειδώλια.

5. Να περιγράψετε τα βασικά χαρακτηριστικά των κυκλαδικών ειδώλων.

- Τα περισσότερα παριστάνουν ανθρώπους (ανθρωπόμορφα), είναι φτιαγμένο από λευκό μάρμαρο, και ζωγραφισμένα με ορυκτά χρώματα.
- Συνήθως παριστάνουν γυναίκες, με τα χέρια τους διπλωμένα στο στήθος και με ενωμένα πόδια. Σπάνια απεικονίζονται ανδρικές μορφές.

Επιμέλεια ύλης: Αγγελική Χαιρέτη

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!